

EN FILM AF OLE HENNING HANSEN

VANENS

MAGT

PRODUCERET AF PRISME FILM UDLEJNING STATENS FILMCENTRAL SFC

VANENS MAGT 34 min. film og video **Medvirkende** Beboere og personale på Sundhedscentret Bauneparken i Skævinge Kommune sammen med projektleder Lis Wagner **Instruktion** Ole Henning Hansen **Kamera** Peter Roos (d.f.f.), Eigil Jacobsen (d.f.f.), Søren Berthelin (d.f.f.) **Lys** Michael Wils **Lyd** Leif Jensen **Script** Louise Klæbel **Klip** Ole Henning Hansen **Musik** Karl Erik Pedersen **Produktionsledelse** Helge Robbert, Trine Schou **Konsulent** Lis Wagner **Produceret med støtte fra** Dansk Sygeplejeråd, Dansk Sygeplejeråd – Frederiksborg Amtskreds, Det Kommunale Efteruddannelsesudvalg, Socialministeriets udviklingsmidler, Sygekassernes Helsefond, Skævinge Kommune og Statens Filmcentral **Distribution** Statens Filmcentral **Produceret af** Prisme Film **Tryk & repro** N.T. Productions, DK **Sats** BizArt **Udgiver** SFC og Skævinge Kommune **Ved bestilling hos SFC (3315 8343 eller 8613 2800, Jylland)** Film nr. 30-061 · Video nr. V30-061

53 ÅRS HENSTAND *af journalist Søren Stauning*

Et gammelt ægtepar i mine forældres bekendtskabskreds havde i 1930 opgivet deres hjem og var flyttet ind på alderdomshjemmet Solhjem i Gentofte. Min mor tog mig umiddelbart efter deres indflytning med på et besøg hos dem.

Jeg elskede de to gamle. Hun havde ofte et par knitrede slikposer i taksen, når de besøgte os i Kanslergade i København, og han var lille, rund og hyggelig. Jeg holdt meget af at kravle op på ham og pille ved knapperne i hans nistrede vest og putte mig ind i hans varme.

Det gamle par boede nu i et smalt, dybt værelse på alderdomshjemmet Solhjem. Deres gamle, tunge mahognimøbler stod opmarcheret langs væggene i det smalle rum. En trang passage førte mellem møblerne hen til vinduet, hvor et lille bord var anbragt med en armstol og en umagelig spisestuestol på hver side.

Den gamle mand sad i armstolen og var helt fraværende. Stirrede med sine vandblå øjne ud i det store intet. Genkendte os ikke.

Det var en dag med trist grålys. Det smalle kammer henlå i tusmørke.

Den gamle dame vred uafbrudt sine magre hænder og klynkede.

Min mor og jeg satte os på kanten af sengen nærmest vinduet. De to kvinder førte en hviskende samtale. Noget om, at den gamle havde skjult et par kroner til en fødselsdagsgave til min søster.

Og midt i glædesløsheden blev døren til værelset revet op. Et kvindfolk stillede sig i døråbningen. Mønstrede med streng mine sceneriet, sagde „hm!“ og smækkede døren i udefra. Det var hjemmets forstanderinde. Inspektion. Sæt de to gamle havde siddet med hinanden i hånden!

Min mor og jeg var tavse på vejen hjem. Sådan var det altså at blive gammel og afhængig af offentlig omsorg. Sådan var det altså og det lod sig nok ikke ændre. Når man var gammel, blev man fysisk, psykisk og økonomisk sat under formynderi. Det kunne nok ikke være andet.

Det kunne være andet, men det varede 53 år, før det begyndte at gå op for mig.

I 1975 flyttede jeg ind i en længe i den gamle præstegård i Skævinge og en for mig storbyenneske helt ny livsform blev følgen. I en så tyndt befolknet kommune som Skævinge kender man stort set alle hinanden, og det forhold indebærer, at man har identitet. Man er en kendt figur i landskabet og folk, man møder på sin vej, er tilsvarende kendte figurer. Dette med, at man kender hinanden skaber hos hver enkelt et engagement i de fælles anliggender. I egentligste forstand kommer man hinanden ved.

Engagementet førte for mit vedkommende til, at jeg blev indvalgt i Skævinges kommunalbestyrelse – måske nok ved lidt af en fejltagelse. Mandatet skulle imidlertid bruges til noget fornuftigt, vedtog jeg, og noget af det mest fornuftige, jeg nogensinde har befattet mig med, indfandt sig i 1983: Skævinges banebrydende ældre-projekt!

Et byggetilbud i forbindelse med kommunens plejehjem blev igangsætter for os i socialudvalget. Tilbuddet fik os til at spørge os selv og hinanden om, hvad det i grunden var, vi ville.

Ingen af os ville i hvert fald stå model til den hidtil kendte form for ældre-omsorg, når turen kom til os. Det var stensikkert. Gradvist snakkede vi os frem til det, der har fået betegnelsen Skævinge-projektet: En ældre-omsorg, hvor formynderi er bandlyst, hvor der er åbnet adgang for en tilværelse med personlig frihed, valgmuligheder, hjælp til egenomsorg og selvforvaltning.

Under alle disse samtaler og studier over emnet havde jeg til stadighed billedet af det gamle ægtepar fra 1930 for mit indre øje. Endelig brød et opgør med det gammeldags, umenneskelige system frem. For mit vedkommende åbnede sindet sig efter 53 år omsider for en nytænkning. Jeg er lykkelig for, at jeg fik lov til at være med i det arbejde. Men udløbet af min tid i kommunalbestyrelsen slumrede mit engagement i de fælles anliggender ikke hen, men formen blev en anden. Interessen for detaljen er vejet til fordel for det mere helhedsprægede, og jeg følger med vågent blik det projekt, vi dengang satte i værk. Dette veltilrettelagte oprør mod selveste vanens magt.

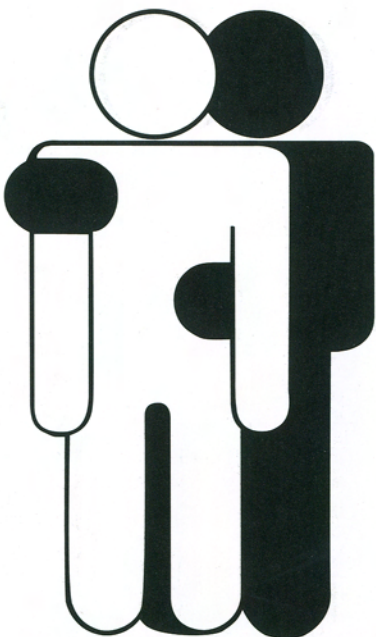

MODELLEN FØR BRUDDET MED VANENS MAGT

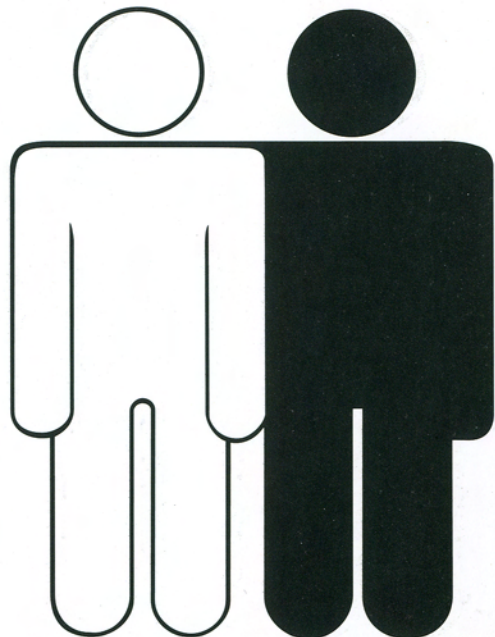
Et brud med den totale institutionsløsning på plejehjemmet var et brud med vanens magt.

Først skulle man ændre
»den omklamrende kultur«

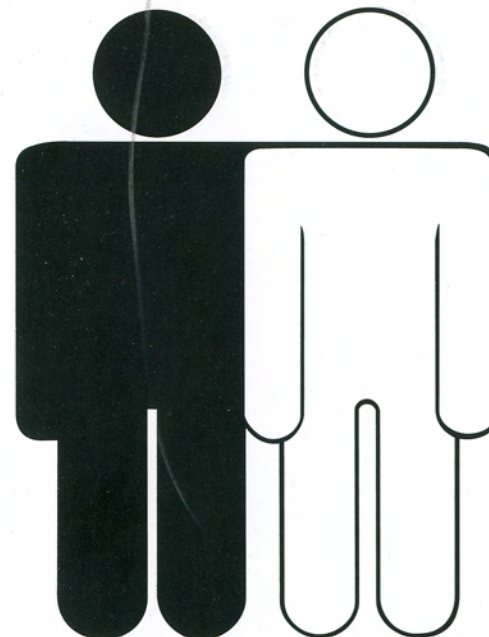
Så skulle der frigøres energi
til egenomsorg med god
støtte fra personalet

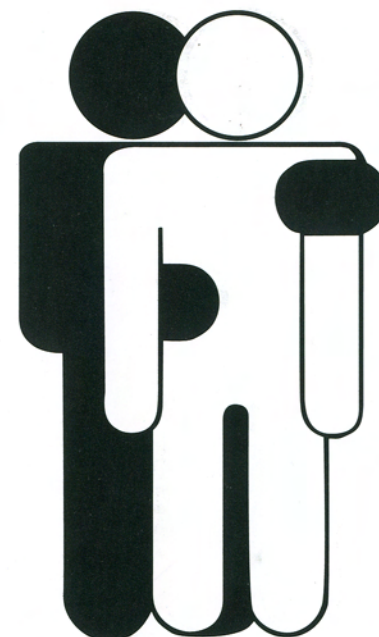
Dernæst skulle samarbejdet mellem
borger og personale styrkes for at
forebygge sygdom og fremme sundhed

MODELLEN EFTER BRUDDET MED VANENS MAGT

Ændringen af plejehjemmet til private boliger i et sundhedscenter
er at vende op og ned på måden at tænke på; figurerne i modellen skifter plads.

Først taler man med borgeren om,
hvad han/hun selv kan

Så aftaler man,
hvilke egenomsorgssvigt
personalet kan afhjælpe

Dernæst kan det være aktuelt
ved totalt egenomsorgssvigt at
sørge for pleje døgnet rundt

SUNDHEDSCENTRET BAUNEPARKEN *af Karin Martinussen*

Skævinge kommune gennemførte i årene 1984-87 et omstillings- og udviklingsprojekt på sundhedsområdet i kommunen.

Projektet omfattede holdningsændring hos borgere og hos personalet, nye arbejdsmetoder, ny struktur og nyt idegrundlag, hvor forebyggelse, egenomsorg, ansvarlighed, borgerindflydelse og tværfagligt samarbejde blev indarbejdede begreber.

Resultaterne har været ovenud tilfredsstillende og siden 1988 har den ny struktur fungeret som permanent ordning.

Af resultater kan nævnes:

- Ny organisationsstruktur, hvor alle sundhedsmæssige foranstaltninger for borgerne er samlet i en afdeling, sundhedsafdelingen, med ét center, ét budget, ét personale og fælles idegrundlag
- omdannelse af plejehjem til Sundhedscenter med beskyttede boliger, hvor beboerne får udbetalt deres pension og betaler for de ydelser, de har brug for. De administrerer selv økonomi, medicin, kost, dagligdag m.m. og får kun hjælp til de funktioner de ikke selv kan klare
- personalet arbejder tværfagligt i selvstyrende grupper og arbejdsområdet er både borgere i sundhedscentret og borgere i eget hjem
- etableret døgnpleje og oprettet en vagtcentral i sundhedscentret, hvor borgerne hele døgnet kan ringe og få råd og vejledning af en sygeplejerske

- nødkaldeanlæg, dagcenter for borgere i alle aldersgrupper, kommunal fysioterapi også for alle borgere, tilbud om kriseterapi samt til andre servicetilbud
- etablering af gæstepladser i sundhedscentret med intensiv pleje, omsorg og genoptræning. Det har blandt andet betydet, at mange borgere undgår unødigt sygehusindlæggelse, og Skævinge kommunes andel af sygehusindlæggelse er da også faldet gennem flere år, ligesom der ikke siden 1986 har været betalende ventedage for ældre borgere fra kommunen
- ingen ventetid på hverken hjemmehjælp, hjælpemidler eller på beskyttet bolig. Vi har i flere perioder haft ledige boliger, som vi har lejet ud til andre kommuner. Det har været muligt, fordi vi satser på forebyggelse og kan yde en tidlig og tilstrækkelig hjælp i hjemmene, således at borgeren virkelig har mulighed for at blive længst muligt i eget hjem
- Denne høje service og alle de mange nye tiltag er sket inden for den samme økonomiske ramme som før omstillingen. Dels er vi gået bort fra „pakkelsen“ i servicetilbud som normalt ses på plejehjem, dels udvises der større fleksibilitet og dermed bedre udnyttelse af de eksisterende ressourcer.

Sloganet „Fle'r får mer' for de samme penge“ er meget beskrivende for ændringen i Skævinge kommune.

Udviklingsprocessen er ikke slut. Der er en meget stor parathed hos personalet til nytænkning og udvikling, og nye tiltag ser hele tiden dagens lys i takt med samfundsudviklingen og borgernes behov.

Yderligere oplysning kan fås ved henvendelse til Sundhedscentret Bauneparken, Harløsevej 24, 3320 Skævinge, tlf. 42 28 80 10 eller ved at læse bogen om omstillingsprojektet „Skævinge-projektet – en model for fremtidens primære sundhedstjeneste“ som kan købes hos Kommuneservice, Sommerstedgade 7, 1718 København V, tlf. 31 22 97 25, bestillingsnummer 7214.

WAVENERS

MTAG